

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-11-12

Vår referens

Kristian Berghult
Utredningssekreterare
kristian.berghult@malmo.se

Remiss angående remiss Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95) GYVF-2025-3799

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på remiss från Justitiedepartementet - ”Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)”. Det är oklart hur många individer som berörs av utredningens förslag och som är i kontakt med nämndens verksamheter, men sannolikt finns det individer som berörs.

Utredningens förslag kommer att innebära att färre personer kommer uppfylla kraven för att beviljas uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning. Utredningen föreslår att införa krav på minst två års vistelse i Sverige med uppehållstillstånd innan en ansökan om anhöriginvandring ska kunna lämnas in och beviljas. Detta innebär att möjligheterna till familjeåterförening, och för vissa personer familjebildning, kommer att begränsas eller skjutas upp, något som kan få negativa effekter för berörda personers psykiska mående och integration i samhället. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår att nämnden anser att effekterna för barn och familjer är särskilt negativa och kan leda till splittring av familjer. Utredningens förslag kan bryta mot barnkonventionen och konventionen om mänskliga rättigheter.

Utredningens förslag bedöms kunna medföra ökade kostnader för stat och kommun som uppgår till betydande belopp. Förvaltningen föreslår att nämnden anser att utredningen inte tydligt visar hur kostnadsökningarna skulle påverka stat, region och kommun.

Utifrån ovan nämnda synpunkter föreslår förvaltningen att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden avstyrker utredningens förslag.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.

2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Följebrev Remiss Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)
- Sändlista till Remiss Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)
- Remiss Justitiedepartementet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2025-11-28 Remiss angående remiss Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)
- Förslag till yttrande över Remiss angående remiss Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-11-19

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-11-28

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på remiss från Justitiedepartementet - ”Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)”. I denna tjänsteskrivelse behandlas i huvudsak de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt. Förvaltningen har i arbetet med tjänsteskrivelsen haft dialog med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), berörda förvaltningar i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt med Stadskontoret i Malmö.

Bakgrund

Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av det svenska regelverket för anhöriginvandring i syfte att åstadkomma en restriktiv och ändamålsenlig reglering. I uppdraget har bland annat ingått att:

- ta ställning till hur möjligheterna att vara anknytningsperson kan begränsas för vissa utlänningar,
- ta ställning till hur anhörigkretsen för uppehållstillstånd på grund av anknytning kan begränsas samt att

- föreslå hur försörjningskraven vid anhöriginvandring kan skärpas.

Utredningens förslag i korthet

När de nuvarande reglerna om anhöriginvandring i 5 kap. utlänningslagen (2005:716) infördes var det med utgångspunkten att enhetliga regler skulle gälla för alla personer i Sverige, oavsett medborgarskap. Utredningen föreslår i stället att regleringen om anhöriginvandring ska bli mer situationsanpassad, på så sätt att olika krav och förutsättningar i vissa avseenden ska gälla för olika personkategorier.

För att en person med uppehållstillstånd i Sverige ska kunna vara anknytningsperson ska det, utöver krav om bosättning i Sverige, krävas att personen antingen har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år och välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Utredningen föreslår att införa krav på minst två års vistelse i Sverige med uppehållstillstånd innan en ansökan om anhöriginvandring ska kunna lämnas in och beviljas.

Enligt nuvarande regler i 5 kap. 3 § utlänningslagen har en utlänning som är make, sambo eller barn till en anknytningsperson i Sverige en principiell rätt till uppehållstillstånd. Den tvingande regleringen är utformad med utgångspunkt i familjeåterföreningsdirektivet men omfattar alla anknytningspersoner, oavsett medborgarskap eller grund för uppehållstillstånd. Utredningen föreslår att regleringen om anhöriginvandring för situationer som inte omfattas av EU-rätten ska förändras, även för situationer som rör den närmaste familjen. Förslaget innebär bland annat att anknytningsreglerna i 5 kap. utlänningslagen inte längre ska ge någon principiell rätt till anhöriginvandring.

Utredningen föreslår vidare att försörjningskravet vid anhöriginvandring som utgångspunkt ska gälla även vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, vilket är en skillnad i förhållande till vad som gäller i dag. Vid prövningen av en sådan ansökan ska dock även familjemedlemmarnas, och andra familjemedlemmars, inkomster kunna beaktas vid bedömningen av om kravet är uppfyllt.

Utredningen föreslår att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027, men att den föreslagna väntetiden inte ska tillämpas i ärenden som har inletts hos Migrationsverket före ikraftträdandet.

Konsekvenser enligt utredningen

De enskilda personer i Sverige som i störst utsträckning berörs av förslagen i betänkandet är personer som vistas i Sverige med uppehållstillstånd (särskilt asylrelaterade sådana), liksom anhöriga till dessa. De myndigheter som i första hand

berörs av förslagen är Migrationsverket, migrationsdomstolarna och Rättsmedicinalverket. Regioner, kommuner och företag påverkas också.

Om förslagen i betänkandet genomförs kommer det att påverka enskilda. Framför allt innebär förslagen att möjligheterna till anhöriginvandring för personer med uppehållstillstånd i Sverige – både permanenta och tidsbegränsade sådana – i olika avseenden kommer att begränsas i förhållande till vad som gäller i dag. För många personer som efter ikraftträdandet beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd i Sverige kommer exempelvis en väntetid att gälla innan en ansökan om familjeåterförening kan lämnas in.

Samtidigt innebär förslagen i betänkandet att vissa personer som i dag saknar en författningsreglerad möjlighet till familjeåterförening (i första hand föräldrar till ensamkommande barn som kommit till Sverige i den egenskapen) kommer att omfattas av tydliga regler för detta.

Ett i olika avseenden skärpt regelverk för anhöriginvandring kommer på kort sikt i första hand att påverka Migrationsverkets verksamhet, men även migrationsdomstolarna. Utöver nya handläggningsmoment och bedömningar för myndigheternas del kommer förslagen sannolikt att medföra att beviljandegraden i anknytningsärenden, särskilt förlängningsärenden, minskar något. Det kan i sin tur leda till fler utvisningsbeslut och fler återvändandeärenden, liksom fler överklaganden. Särskilt på lång sikt kan förslagen även påverka regioner, kommuner och företag.

Utredningen bedömer att det genom möjligheterna till undantag från försörjningskravet kommer att vara möjligt att undvika orimliga resultat i enskilda fall, inte minst i fall som berör barn. Trots detta bedömer utredningen att förslaget sannolikt kommer att innebära psykiska påfrestningar och ökad stress för många personer, inte minst personer med tidsbegränsade eller på annat sätt osäkra anställningar. Ytterst innebär nämligen förslaget, enligt utredningen, en risk för att förlängning inte kommer att kunna beviljas den anhörige och att dennes rätt att vistas i Sverige därmed upphör, med familjesplittring som följd. För anknytningspersonen kan förslaget innebära en ökad stress, inte bara relaterad till den osäkerhet som kravet kan ge upphov till gällande familjens möjligheter att få stanna tillsammans i Sverige, utan även den press som det kan antas innebära att kravet i första hand riktas mot honom eller henne.

Särskilt på lång sikt kan förslagen även påverka regioner, kommuner och företag. Inte minst har det att göra med att migrationen till Sverige på lång sikt påverkar hur snabbt Sveriges befolkning ökar eller minskar, något som i sin tur berör stora delar av samhället eftersom det kan innebära konsekvenser för bland annat utbudet av arbetskraft.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrar sig i huvudsak endast om de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Det är oklart hur många individer som berörs av utredningens förslag och som är i kontakt med nämndens verksamheter, men sannolikt finns det individer som berörs.

Förslagen kommer att innebära att färre personer kommer att uppfylla kraven för att beviljas uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning. Detta kommer att få till följd att möjligheterna till familjeåterförening, och för vissa personer familjebildning, kommer att begränsas eller skjutas upp, något som kan få negativa effekter för berörda personers psykiska mående och integration i samhället. Nämnden anser att effekterna för barn och familjer är särskilt påtagliga, eftersom utredningens förslag kan leda till splittring av familjer. Detta riskerar att stå i strid med principer för mänskliga rättigheter och för barnets bästa enligt barnkonventionen.

Det finns även andra utredningar som föreslår ändring av permanent uppehållstillstånd¹ och att kraven för medborgarskap ska skärpas genom längre hemvistid i Sverige, försörjningskrav och medborgarskapsprov². Nämnden anser inte att utredningen redogjort för vilka konsekvenser de olika utredningar som berör målgruppen sammantaget kommer att generera.

Utredningens förslag bedöms kunna medföra ökade kostnader för stat och kommun som uppgår till betydande belopp. Nämnden anser att utredningen inte tydligt visar hur kostnadsökningarna skulle påverka stat, region och kommun. De kostnader som utredningens förslag genererar skulle, enligt nämnden, kunna användas för konstruktivt integrationsarbete.

Utifrån ovan nämnda synpunkter avstyrker gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden utredningens förslag.

Ansvariga

Elena Zukauskaitė Avdelningschef

Anneli Schwartz Förvaltningschef

¹ Ändring av permanent uppehållstillstånd (SOU 2025:99)

² Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)